

© Jens Kr. Vang

Tey høvdu nógv upp á hjartað.

Tað var rørandi – og torført at halda tárunum aftur. Og tað er júst í slíkum erligum samrøðum, at vit síggja, hvussu viðurskiftini kunnu gerast enn betri, og hvørji stig eiga at verða tikin.

Eitt annað slíkt dømi var stóra ráðstevnan, sum Almannahverkið skipaði fyri í mai. Eisini har fingið vit nógv ítøkilig dømi um, hvat eigur at verða gjørt betur.

Eitt, sum nógv teirra hava í felag, er, at tey eru móð. Móð av skipanum, sum ikki tosa nógv væl saman – maktað av ikki at kenna seg loftað á nógv góðan hátt.

Og tað vóru eisini slíkar erligar frágreiðingar, sum vístu okkum á vantandi bústaðirnar til fólk við serligum tørvi. Tí settu vit 200 milliónir av til at byggja vardar bústaðir, nýtt Barnaheim og heim til børn og ung við autismu. Hetta er størsta sosiala bústaðarrafesting nakrantíð.

Slíkar viðmerkingar frá borgarum elvdu somuleiðis til, at børn og ung við sosialum og sálarligum avbjóðingum – og familjur teirra – nú fáa hjálp. Átakið “Megna títt lív” skal lofta ungum, sum hava umfatandi og samansettar trupulleikar.

Tað fer somuleiðis at merkjast væl, tá ið Rásin fer at kunna tvífalda næmingatalið.

Fremsta málið má tó vera at fáa ferð á byggingina, og at fáa ymsu skipanirnar at tosa betur saman, so tað eisini verður

lættari og liviligari hjá hesum familjum.

Tí øll børn og ung eiga at hava somu grundleggjandi treytir fyri at eydnast í lívinum.

Míni børn. Børnini hjá grannanum. Ja, greiða málið má vera, at øll børn í landinum fáa eitt so gott útgangsstøði sum gjørligt. Hetta er kjarnin í vælfæðarsamfelagnum.

Og at seta børnini á breddan hevur alstóran týdning, tí tað verða støðugt fleiri børn fødd herheima.

Tíbetur kunnu vit staðfesta, at støðugt færri børn nú liva í fátækraðaða.

Góða gongdin, sum byrjaði undir undanfarnu samgongu, hevur fingið ferð á seinastu fyra árinum, og málið er framvegis, at einki barn skal liva í fátækraðaða í Føroyum.

Øll børn skulu kunna luttaka á jøvnum føti við javnaldrarnar. Harra formaður!

Tað, at øll eiga at hava somu grundleggjandi møguleikar, leggur stóra ábyrgd á okkum politikarar at skipa inntøkur og útreiðslur á skilagóðan hátt – og best fyri flest.

Tí gjørdur vit beinanvegin nøkur hugsjónarlig val, sum góvu okkum betri fíggarligt ráðarúm.

Til dømis broyttu vit inntøkugrundarlagið. Heldur enn at hækka lønarskattin hjá hvørj-

um einstøkum føroyingi, rinda alivinnan og fiskivinnan nú eitt rímligari gjald fyri síni framíhjárættindi.

Tað hevur givið okkum fleiri enn 300 milliónir krónur eyka at raðfesta fyri. Vit hava raðfest sterkari heilsu- og almannaverk. Fleiri læknar. Styttri bíðitíð. Betri samferðslu. At styrkja fólkaskúlan. Og at minka um skattin hjá lágløntum.

Samfelagið er nú samhaldsfastari. Og framvegis tvíhalda vit um, at ovurstóru virðini eiga at koma øllum føroyingum til góðar.

Vit hava sett eina nýggja fiskivinnuskipan í verk. Hon byggir á grundreglurnar um, at livandi tilfeingið í sjónum er ogn Føroya fólks og kann ongantíð gerast privat ogn.

Og, ja, nakrir tættir mangla framvegis, áðrenn nýskipanin virkar til fulnar. Men halda vit fast í grundreglunum í nýskipanini, so fara vit at síggja fleiri nýggjar og stórar iløgur heilt skjótt.

Stóra og grundleggjandi arbeiðið er nú gjørt. Vit tóku ábyrgd – vit tóru at taka neyðugu tøkini, ið skiftandi stjórnir ikki tóru at taka í árávis.

Einki at gera er eisini eitt val. Men eisini tá eiga vit ábyrgdina av avleiðingunum.

Tað lættasta er at lata standa til – serliga í góðum tíðum.

Tað er lættari – men tað er ikki rættari.

Høvdu vit einki gjørt, høvdu nøkur verið nógv ríkari og nøkur fátækari. Summi høvdu forvunnið meiri. Men ikki øll.

Vit høvdu verið nærri einum stættarsamfelagi, har nøkur eru A-borgarar og onnur eru B-borgarar. Har »antin-ella« ikki er eitt val, tí summi verða fødd til ríkidømi og stórar møguleikar, og onnur fáa eitt nógv verri útgangsstøði í lívinum.

Vit eru ikki – og skulu ikki – øll vera líka. Men vit skulu tryggja øllum á leið somu møguleikar.

Tað hevur verið aðalmálið seinastu fyra árinum, og vit hava nú eitt ríkari, tryggari og liviligari samfelag.

Eg eri errin av, at okkara land nú er vorðið meiri tíðarhóskandi við longri barsilsfarloyvi, hækkadum barnafrádrátti, lestrarstuðli, familjuískoyti – og støðugt vaksandi tali av læru-, útbúgvingar- og granskingarmøguleikum. Hetta ger, at fleiri nú velja Føroyar. Eisini stakir uppihaldarar.

Her er blivið rúmligari – eisini hjá minnilutabólkum og familjum teirra.

Vinnan hevur eisini fingið meiri tíðarhóskandi karmar. Tað er blivið høgligari at reka matstovur og gistingarhús, at framleiða og selja føroyskan mat, eins og tað er vorðið lættari at ferðast til og úr Føroyum.

At tað er vorðið rúmligari sæst eisini aftur í teimum valmøguleikum, sum nú lata seg upp fyri okkara gávaða

ungdómi. Í seinastuni hava vit sæð hópatala dømi um, at tað er vorðið lættari hjá ungum talentum at velja dreymin og ganga nýggjar leiðir heldur enn bara at fylgja smølu, siðbundnu rásunum.

Harra formaður!

Eg legði út við at nevna »antin-ella« hjá Kirkegaard.

Um ein mánað skulu vit aftur velja.

Hetta er eitt av teimum valunum, sum krevja rannsakana, og at vit hugsa um avleiðingarnar. Væntandi verða nýggju flokkar at velja ímillum, men bara ein krossur kann setast.

Hvørja kós velja vit?

Skulu tilfeingisgjøldini í fiskivinnuni og alivinnuni aftur minkast niður í einki, og skulu nýskipaninar rullast aftur – samstundis sum persónsskatturin skal lækkast og vælfæðin styrkjast?

Tað ber jú ikki til. Vit fáa ikki »bæði – og«, men mugu velja »antin – ella«. Tí vælfæð kostar.

Skulu tilfeingisgjøldini lækkast við fleiri 100 milliónum, mugu vanlig fólk rinda fleiri 100 milliónir meiri í skatti, um ikki vælfæðin skal skerjast ógvusliga.

Tað er at flyta pening frá vanligum fólki til nakrar fáar fyrirtøkur, sum fáa framíhjárættindi til at nýta okkara tilfeingi – okkara fisk og okkara firðir.

Nei, skulu komandi árinum eisini roynast væl, krevst, at vit halda fast um varna fíggarpolitikkinn